

Rapport om klarspråksverksamheten 2014

Innehåll

Sammanfattning.....	3
Verksamhet 2014 i korthet	3
Språkrådets bedömning.....	4
Verksamhet under 2014.....	5
Enkät om klarspråksarbete.....	5
Föreläsningar på myndigheter	5
Konferenser och seminarier arrangerade av Språkrådet.....	6
Medverkan vid konferenser, kurser, seminarier, möten	7
Publikationer.....	7
Artiklar	8
Språkrådets kontaktpersoner	8
Kontakter med andra myndigheter, nätverk, forskare m.fl.....	9
Webbsidorna Klarspråk	9
Klarspråkskristallen	10
Språkfrågor och andra frågor.....	11
Nordiskt samarbete	11
Klarspråksnämnden	11
Personal	13
Bilaga 1. Föreläsningar på myndigheter m.fl. 2014.....	14
Bilaga 2. Förteckning över innehållet i Klarspråk 2014	15
Bilaga 3. Arbetsplan för klarspråksarbetet 2015.....	17

Sammanfattning

Under 2014 har Språkrådet vid Institutet för språk och folkminnen fortsatt att bredda och utveckla klarspråksverksamheten. Verksamheten är omfattande och når ut till allt fler myndigheter, kommuner och landsting. Prioriterade uppgifter under året har varit utgivningen av den uppdaterade upplagan av *Myndigheternas skrivregler* liksom den enkät till myndigheter och kommuner om deras klarspråksarbete, som gjordes i maj 2014. Löpande, prioriterade uppgifter har varit utgivning av fyra nummer av *Klarspråk*, seminarier om att starta och driva klarspråksarbete för Språkrådets kontaktpersoner, föreläsningar på myndigheter och i kommuner samt utlysning och utdelning av priset *Klarspråkskristallen*.

Verksamhet 2014 i korthet

Publikationer: Språkrådet gav ut *Myndigheternas skrivregler* i en helt omarbetad, uppdaterad upplaga.

Informationsbladet *Klarspråk* kom ut med fyra nummer.

Enkät till myndigheter och kommuner: Under året genomfördes en enkätundersökning om klarspråk bland landets myndigheter, kommuner och landsting. Enkäten visar att 60 procent av de tillfrågade arbetar med klarspråk och att arbetet ger mottagaranpassade texter och större språklig medvetenhet.

Konferenser och seminarier: Språkrådets klarspråksansvariga språkvårdare föreläste för myndigheter och kommuner vid tretton tillfällen, arrangerade fem seminarier för Språkrådets nätverk av kontaktpersoner och deltog i konferenser, seminarier och möten såväl i Sverige som utomlands.

Webbplatsen: Myndighetens nya webbplats lanserades i april 2014. Sidorna under rubriken *Klarspråk* har utökats och omstrukturerats.

Klarspråkskristallen: Priset för ett klart och begripligt myndighetsspråk, *Klarspråkskristallen*, delades 2014 ut till Jordbruksverket för den metod de utvecklat för att mäta effekterna av klarspråksarbete. Priset delades ut på Språkrådetsdag den 8 maj 2014.

Rådgivande klarspråksnämnden: Den rådgivande klarspråksnämnden har haft fyra sammanträden under året.

Språkrådets bedömning

Språkrådets klarspråksarbete under 2014 bedrevs på likartat sätt som tidigare år. Arbetet med att bredda och utveckla verksamheten har fortsatt.

Vi gav ut fyra nummer av informationsbladet *Klarspråk* och en helt omarbetad utgåva av skrivregelsamlingen *Myndigheternas skrivregler*.

Språkrådets klarspråksansvariga föreläste om klarspråk och om språklagens tillämpning vid ett tiotal myndigheter och kommuner och deltog i konferenser i Sverige och utomlands. Vi anordnade seminarier för Språkrådets kontaktpersoner på myndigheter om att starta, driva och vidareutveckla klarspråksarbete samt delade ut priset *Klarspråkskristallen* på Språkrådets årliga konferens Språkrådsdagen. Vi deltog också i det myndighetsgemensamma arbetet med att skapa en ny webbplats.

I instruktionen för Institutet för språk och folkminnen (2007:1181) står det i 2 §, punkterna 8–10 att institutet ska

8. följa tillämpningen av språklagen (2009:600) och verka för att den offentliga förvaltningen använder svenska som huvudspråk och de nationella minoritetsspråken enligt gällande lagar och förordningar,

9. verka för att den offentliga förvaltningen använder ett vardat, enkelt och begripligt språk, bland annat genom att ge ut skrivregler för den offentliga förvaltningen,

10. följa och utvärdera klarspråksarbetet inom den offentliga förvaltningen,

I 3 § står det också att myndigheten i samband med årsredovisningen varje år ska redovisa klarspråksarbetet under det gångna året.

Dessa uppgifter faller i huvudsak på avdelningen Språkrådet. Under punkt 8 faller de föreläsningar som hållits under året, liksom de kontakter Språkrådet haft med myndigheter och kommuner om språklagen och om klarspråksarbete. Uppgifterna i punkt 9 har utförts bl.a. genom att arbetet med en nyutgåva av *Myndigheternas skrivregler* slutförts. Uppgifterna i punkt 10 har utförts i och med den enkätundersökning vi genomförde under 2014.

Det finns ingen skarp gräns mellan vad som är klarspråksarbete och annat språkvårdsarbete, uppgifterna går delvis in i varandra. Under ett normalår uppskattar vi att 1–1,2 årsarbetskrafter ägnas åt klarspråksarbete. Språkrådets bedömning är att befintliga resurser inte räcker för att uppfylla behovet av insatser inom området.

Verksamhet under 2014

Enkät om klarspråksarbete

Under maj genomfördes en enkätundersökning om klarspråksarbete. Enkäten skickades till drygt 500 myndigheter, kommuner och landsting i syfte att följa och utvärdera arbetet inom den offentliga förvaltningen, i enlighet med instruktionen. Frågorna som ställdes handlade om huruvida organisationerna arbetade med klarspråk och i så fall på vilket sätt. Det fanns även frågor om varför/varför inte man arbetar med klarspråk, vilka resultat man kan se etc. Dessutom ville vi veta hur väl de känner till Språkrådet och de tjänster vi erbjuder, vad de tycker om vårt arbete och vad de skulle vilja ha för hjälp i framtiden.

Vi fick 370 svar, vilket ger en svarsfrekvens på 71 procent. Detta är en mycket hög siffra för den här sortens undersökningar. Resultatet visar att 60 procent av organisationerna arbetar med klarspråk på ett eller annat sätt. De vanligaste metoderna är att ta fram och arbeta om mallar för vissa texttyper, att utbilda skribenter och att erbjuda föreläsningar. Många har också språksidor på sina intranät och egna skrivhandledningar. På frågan vad man uppnått med klarspråksarbetet var det vanligaste svaren mottagaranpassade texter och en större språklig medvetenhet. Däremot är det väldigt få som utvärderat sitt klarspråksarbete, endast 12 procent.

Bland dem som inte arbetat med klarspråk anger de flesta brist på tid och pengar som orsak.

Hela 95 procent av de tillfrågade känner till Språkrådet, och 73 procent anger att Språkrådet har haft betydelse för deras klarspråksarbete. Majoriteten känner också till våra tjänster *Klarspråkstestet* och webbutbildningen *Att skriva bättre*.

En slutsats som kan dras av enkäten är att det behövs fler utvärderingar som visar effekterna av klarspråksarbete.

Det har tidigare gjorts liknande enkäter (den första år 1994 av dåvarande Klarspråksgruppen i Regeringskansliet), och vi planerar att upprepa undersökningen vart femte år.

Föreläsningar på myndigheter

Vi får ganska ofta förfrågningar från myndigheter, kommuner, företag, föreningar osv. om att komma och föreläsa om språkfrågor och om hur man kan arbeta med klarspråk. Under 2014 anlätades Språkrådets klarspråksansvariga som föreläsare på myndigheter m.fl. vid tretton tillfällen. Dels har kortare föredrag (en timme ca) om språklagen och om hur man kan arbeta med klarspråk hållits, dels längre seminarier (1½–2 timmar) där

även diskussion om deltagarnas texter och skrivövningar ingått. Se separat förteckning över de föreläsningar som hållits i bilaga 1.

Deltagare i föreläsningarna är framför allt kommunikatörer och handläggare av olika slag, men även chefer och ledningsgrupper.

Konferenser och seminarier arrangerade av Språkrådet

Språkrådets seminarier för kontaktpersoner

Språkrådet arrangerade fyra heldagsseminarier med rubriken *Att starta och driva klarspråksarbete* för Språkrådets kontaktpersoner (se nedan), hos myndigheter, kommuner och landsting. Sammanlagt deltog 41 personer i seminarierna, som hölls den 7 mars, 28 mars, 10 oktober och 24 oktober i Språkrådets lokaler. Vi vänder oss främst till nyblivna kontaktpersoner som är mest i behov av att sätta sig in i vad klarspråksarbete kan innebära. Detta seminarium har vi arrangerat sedan 2008 och sammanlagt har mer än 300 kontaktpersoner deltagit.

Fortsättningskurs i form av öppet forum

Vi arrangerade också ett helt nytt seminarium 2014, som vi kallade *Ta klarspråksarbetet ett steg till*, för dem som arbetat med klarspråk ett tag och som behövde få idéer för hur arbetet kan bedrivas långsiktigt. En fortsättningskurs var ett önskemål från ett flertal kontaktpersoner som tidigare deltagit i våra seminarier.

Fortsättningsseminariet genomfördes som ett s.k. öppet forum, det vill säga att deltagarna bestämmer vilka frågor som kommer att diskuteras. Seminariet hölls den 4 april i Språkrådets lokaler och 16 personer deltog. Deltagarna var mycket nöjda med arbetsformen och vi bestämde att arrangera öppet forum en gång årligen.

Språkrådsdagen 8 maj 2014

Språkrådet anordnade sin årliga konferens *Språkrådsdagen* den 8 maj 2014 med ca 200 deltagare. Temat för konferensen var *Maktens språk och språkets makt*. I en rad föredrag presenterade ledande språkvårdare och språkvetare forskning om och tendenser i det svenska språksamhället.

Exempelvis höll Susanna Karlsson, språkvårdare vid Språkrådet, ett föredrag med rubriken *Makten och människan – asymmetrier och strategier i samtal mellan medborgare och myndighet*. Fredrik Bohlin, rådman, och ledamot i klarspråksnämnden, talade under rubriken *Varför krånglar makten till språket och vad får det för effekter?*

Som avslutning på konferensen delades tre språkpriser ut: *Klarspråkskristallen* (se nedan), *Minoritetsspråkspiset* och *Erik Wellanders pris*.

Medverkan vid konferenser, kurser, seminarier, möten

I Sverige

12 februari: Uppsala universitets uppdragsutbildning (Krus). Seminarium med rubriken *Förtroende för svensk statsförvaltning*.

27–29 augusti: Nordiska språkmötet firade 60-årsjubileum i Stockholm. Temat var den nordiska språkdeklarationen, som redogör för nordbors språkliga rättigheter och sätter upp konkreta mål som den nordiska språkpolitiken bör sträva efter. Mötet anordnades av Språkrådet i Sverige och Nätverket för språknämnderna i samarbete med Nordisk språkkoordination.

17 oktober: språkkonsultföreningen (Ess) årliga konferens. Tema: *Juridiskt språk och klarspråk* Fredrik Bohlin (ledamot i klarspråksnämnden) föreläste under rubriken *Från krångelspråk till klarspråk – Sveriges domstolars arbete med domskrivning*.

Utomlands

11–14 november: *Learning to be clear*, Internationell klarspråkskonferens i Antwerpen och Bryssel, Belgien, arrangerad av organisationen Clarity. Språkrådet arrangerade i samarbete med klarspråksansvariga på systemmyndigheterna i Danmark, Norge, Finland och Estland en nordisk-estnisk sektion, där vi höll föreläsningar och en avslutande paneldebatt på temat: *Plain language backed by the state: experiences from Sweden, Denmark, Norway and Finland*.

Språkrådet höll också en kort presentation, en s.k. pecha-kucha, av vår webbkurs ”Att skriva bättre” med rubriken *Cooperation to make an e-learning*.

Publikationer

Informationsbladet Klarspråk

Klarspråk. Bulletin från Språkrådet är ett informationsblad med nyheter om klarspråksarbete i Sverige och andra länder. *Klarspråk* kommer ut med fyra nummer om året. Informationsbladet trycks i 4 500 exemplar och distribueras till prenumeranter och till andra intresserade vid främst statliga myndigheter, kommuner och landsting.

Dessutom prenumererar ca 1 256 personer på *Klarspråk* i digital form. Prenumerationen är gratis. För en förteckning över innehållet se bilaga 2.

Utgivning av Myndigheternas skrivregler

I september 2014 kom den nya upplagan av *Myndigheternas skrivregler* (Fritzes förlag) ut i en helt omarbetad, uppdaterad upplaga. Skrivreglerna har sedan 1991 getts ut av

Regeringskansliet. Sedan den förra upplagan från Regeringskansliet kom 2009, har ansvaret för utgivningen överförs från Regeringskansliet till Språkrådet.

Den nya upplagan är till stora delar omarbetad. Tre nyskrivna kapitel har lagts till: *Att skriva klarspråk*, *Att skriva för webben* och *Källor och hänvisningar*. Nya råd har lagts till om bland annat utformning av myndighetsnamn, könsneutralt språk, hantering av främmande namn och rubriker och grafiska inställningar.

Artiklar

- Bemötande av artikel *Le langage clair suédois destine aux institution d'État*, av Jean-François Michard i the European Journal of Language Policy nr 4.2 (2012). Skribenten diskuterar den svenska språkpolitiken, språklagen och klarspråksarbetet och framför en rad oriktiga påståenden. Vårt svar publicerades i tidskriften i april 2014.

Språkrådets kontaktpersoner

Språkrådet har ett nätverk av kontaktpersoner hos statliga myndigheter, kommuner och landsting. Antalet kontaktpersoner var i slutet av 2014 sammanlagt 473 personer (250 på statliga myndigheter, 208 i kommuner och 25 i landsting).¹ Som jämförelse kan nämnas att år 2013 var antalet 444 personer, antalet har alltså ökat med 29 personer. Kontaktnätet uppdateras fortlöpande.

Kontaktpersonerna ska driva klarspråksfrågorna på sin myndighet, ordna skrivutbildningar, informera kollegor om språkfrågor osv. De är en kontaktväg och en ingång för Språkrådet till myndigheterna och kommunerna. Vi kan exempelvis skicka språkfrågor på remiss till dem, informera om nyheter osv. Tanken med kontaktnätet är också att kontaktpersonerna sinsemellan ska kunna kontakta varandra, bilda mindre nätverk, gå samman regionalt för att arrangera seminarier osv.

Under 2014 har också, som nämnts ovan, 41 kontaktpersoner deltagit i Språkrådets klarspråksseminarier.

Språkrådet skickade ut fem nyhetsbrev till kontaktpersonerna under året.

¹ Några myndigheter och kommuner har mer än en kontaktperson.

Kontakter med andra myndigheter, nätverk, forskare m.fl.

- **14 februari:** Besök av tre representanter för Sveriges Kommuner och Landsting för diskussioner om samarbetsformer.
- **18 mars:** Besök av två personer från Uppsala universitets avdelning för uppdragsutbildning för diskussioner om vår medverkan i deras utbildningar.
- **9 maj:** Besök av en representant för Språkörat, Svensk presstjänst i Finland.
- **19 maj:** Besök av en universitetslektor och forskare i skandinaviska studier från universitetet i Strasbourg, Frankrike, som var intresserad av det svenska klarspråksarbetet.
- Möten i föreningen Samspråk (förening för språkvårdare i offentlig förvaltning med 73 medlemmar). Årsmötet hölls på Språkrådet den 17 februari. Övriga möten: 12 maj på Försäkringskassan, 15 september på Kronofogden och 17 november på Tullverket.

Webbsidorna Klarspråk

Under 2013 och våren 2014 pågick arbetet med att skapa en ny webbplats för Institutet för språk och folkminnen. Relevanta klarspråkssidor skrevs om och fördes över till den nya strukturen, och nya sidor skapades. Detta innebar mycket arbete. Den nya webbplatsen lanserades den 23 april 2014.

En nyhet under klarspråksavdelningen är sidan *Goda exempel*. Här finns exempel från myndigheter och kommuner som på olika sätt arbetar med klarspråk, exempel som andra kan inspireras av.

Klarspråkssidorna på webbplatsen uppdateras fortlöpande med information om verksamheten, tips om konferenser, utlysning av *Klarspråkskristallen*, lästips m.m.

Listorna över våra kontaktpersoner hos statliga myndigheter, kommuner och landsting ligger också på klarspråkssidorna. Där finns också länkar till hjälpmedlen:

- **Webbutbildningen *Att skriva bättre*.** Utbildningen är skapad av tio myndigheter i samarbete. Varje myndighet har gjort egna versioner av utbildningen och Språkrådet har tagit fram en allmän version, som alla kan använda.
- **Webbtestet *Klarspråkstestet*.** Klarspråkstestet är ett webbaserat självbedömningstest på Språkrådets webbplats. Testet finns i två delar: Ett test för

beslut, brev och liknande kortare texter och ett test för rapporter och längre texter.

- **Utbildningsmaterialet *SkriVA på myndighet*.** Utbildningsmaterialet består av tre delar: lärarhandledning, övningshäfte med skrivövningar och Powerpoint-bilder, och det är fritt att använda. Materialet kan användas som underlag för att utforma klarspråkskurser. Det har tagits fram gemensamt av flera myndigheter: Bolagsverket, Försäkringskassan, Skatteverket och Tullverket, i samarbete med Språkrådet.

På webbsidan *Oklart språk* uppmanas allmänheten att rapportera om dåligt fungerande texter. Exempel kommer in fortlöpande.

Klarspråkskristallen

Klarspråkskristallen – priset för ett klart och begripligt offentligt språk – delas ut en gång om året till en myndighet, en kommun eller ett landsting. Priset är en belöning för goda resultat i arbetet för klara texter, och en uppmuntran till fortsatta språkvårdsinsatser.

År 2014 var temat för kristallen *Visad effekt av klarspråksarbete*. Priset gick till Jordbruksverket. Kristallen delades ut på Språkrådsdagen den 2 maj, och prisutdelare var kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth.

Juryns motivering löd:

”Klarspråkskristallen 2014 tilldelas Jordbruksverket för myndighetens nytänkande och långsiktiga klarspråksarbete som både förbättrat texterna och ökat medarbetarnas kompetens.

Myndigheten har använt *Klarspråkstestet* på ett delvis nytt sätt genom att göra testresultaten mätbara. Skribenterna är själva involverade i mätningarna och därigenom ökar deras kunskaper i att skriva mottagaranpassade texter. Testresultaten, i kombination med att ett antal lantbrukare fick bedöma texter, visade vad som var viktigast att förbättra i myndighetens kommunikation.

Den metod Jordbruksverket har använt kan enkelt användas av andra organisationer.

Klarspråksarbetet på Jordbruksverket är inspirerande och kan tjäna som en förebild för andra.”

Sammanlagt var det 6 myndigheter och kommuner som skickade in nomineringar till priset: 5 statliga myndigheter, 1 kommun och 1 facklig organisation.

Vinnarna av kristallen utses av en jury. I 2014 års jury ingick Per Virdesten, ordförande, tidigare justitieråd i Högsta domstolen och ledamot i Språkrådets rådgivande klarspråksnämnd, Monica Björklund Aksnes, kommunikationsdirektör, Sveriges kommuner och landsting, Helle Klein, chefredaktör/vd för Dagens arbete, John Kling, enhetschef, Statistiska centralbyrån, Per Ledin, professor i svenska, Örebro universitet och ledamot i Språkrådets klarspråksnämnd, Annicka Spångberg, informationschef, Post- och telestyrelsen, Peter Strandbrink, docent i statsvetenskap, Södertörns högskola och Åsa Wedin, examinerad språkkonsult i svenska.

Juryn sammanträdde den 10 mars 2014.

Språkfrågor och andra frågor

Vi besvarar och dokumenterar språkfrågor och andra frågor från allmänheten, den offentliga förvaltningen och företag, alternativt hänvisar dem till lämpligt organ.

Många myndigheter och kommuner, och andra offentliga organisationer, kontaktar oss också för att fråga hur man kan arbeta med klarspråk. Vi blir också tillfrågade om vi kan hålla regelrätta skrivkurser, granska rapporter, åta oss skrivuppdrag osv. Då det inte ingår i vårt uppdrag, hänvisar vi i dessa fall till språkkonsulter och andra lämpliga personer.

Nordiskt samarbete

Det finns ett nordiskt klarspråksnätverk för klarspråksansvariga på de nordiska språknämnderna/språkråden. Nätverket arrangerar vartannat år nordiska klarspråkskonferenser enligt ett rullande schema. År 2013 var det Finlands tur att vara arrangör, och våren 2015 kommer Norge att vara värdland.

Vi i det nordiska nätverket ansökte 2014 om medel från Nordiska Ministerrådets program Nordplus Nordiske Språk för att genomföra ett samnordiskt forskningsprojekt med rubriken ”Borgernes holdninger og myndighedernes praksis – en sammenlignende undersøgelse af klarsprogssituationen i Norden” som var tänkt att genomföras under 2015. Två undersökningar planerades: 1: En kartläggning av nordiske borgeres erfaringer med og holdninger til sprog og tekster fra det offentlige. 2: En kartläggning av nordiske myndigheders klarsprogsindsats. Tyvärr blev vår ansökan avslagen, men vi kommer att förnya ansökan.

Klarspråksnämnden

I instruktionen för institutet står det att det inom myndigheten ska finnas en rådgivande nämnd för klarspråksfrågor. Klarspråksnämndens uppgift är att ge råd i

klarspråksfrågor, följa och utvärdera klarspråksarbetet och stödja Språkrådets arbete med att verka för att den offentliga förvaltningen använder ett vårdat, enkelt och begripligt språk.

Vid varje möte rapporterar Språkrådet från klarspråksverksamheten och ledamöterna lämnar information till Språkrådet. Mötena innehåller även diskussionspunkter.

Varje möte 2014 hade ett tema enligt nedan.

Möte 1: Nya idéer för klarspråksarbetet, med utgångspunkt bland annat i Språkrådets årsrapport om klarspråksverksamheten. Det arbetsprogram som fastställts för nämndens arbete tas även upp för eventuell revidering.

Möte 2: Klarspråkskristallen – tema för nästkommande års pris.

Möte 3: Resultatet av enkäten som gjorts i maj. Informationsbladet *Klarspråk. Bulletin från Språkrådet* – förslag till teman för det kommande årets fyra nummer.

Möte 4: Inventering av aktuell forskning.

Nämnden ska bestå av högst nio ledamöter. I instruktionen står det vidare att fyra ledamöter ska utses av regeringen. Övriga ledamöter utses av Institutet för språk och folkminnen.

Ledamöter utsedda av regeringen:

1. Fredrik Bohlin, rådmann, Hässleholms tingsrätt
2. Kathrin Flossing, riksdagsdirektör, Sveriges riksdag
3. Lotta Hardvik Cederstierna, kanslichef, Statsrådsberedningen, Regeringskansliet
4. Per Virdesten, justitieråd, Högsta domstolen.

Ledamöter utsedda av Institutet för språk och folkminnen:

1. Ann Cederberg, avdelningschef, Språkrådet
2. Anders Danielsson, generaldirektör, Migrationsverket
3. Erik Fichtelius, vd, Utbildningsradion
4. Per Ledin, professor, Örebro universitet
5. Maria Sterner, kommunikationschef, Sollentuna kommun.

Under året avgick Erik Fichtelius. Han efterträddes av Cecilia Bodström, programdirektör vid Sveriges radio.

Kathrin Flossing avgick vid årsskiftet efter att ha suttit ”på övertid” i nämnden. Hon efterträds av Agneta Bäcklund, justitieråd, Högsta domstolen, 2015.

Ann Cederberg, språkrådets chef, sade upp sig från sin tjänst i december 2014 och avgick därmed ur nämnden.

Nämnden sammanträdde fyra gånger under verksamhetsåret: 6 februari, 22 maj, 18 september och 20 november.

Personal

Ansvariga för klarspråksarbetet 2014 var språkvårdarna Eva Olovsson och Ingrid Olsson.

Bilaga 1. Föreläsningar på myndigheter m.fl. 2014

26 mars: Rättsmedicinalverket

23 maj: Bokföringsnämnden

23 maj: Centrum för lättläst (och för representanter för de nordiska motsvarigheterna)

1 september: Skolinspektionens myndighetskonferens

29 september: Myndigheten för yrkeshögskolan

3 oktober: Myndigheten för kulturanalys

6 november: KTH (för personal)

10 november: Skolinspektionens rättsavdelning

10 november: Skolinspektionens tillsynsavdelningar

20 november: Sveriges kommuner och landsting

25 november: Jordbruksverket (för personal)

25 november: Jordbruksverket (för språknätverket)

28 november: Skolinspektionens enhet för ekonomisk granskning

Bilaga 2. Förteckning över innehållet i Klarspråk 2014

Nyhetsbladet *Klarspråk. Bulletin från Språkrådet*. Kortfattad presentation av innehållet 2014.

Klarspråk nr 1/2014

- Erik Fichtelius, vd för UR och ledamot i klarspråksnämnden, skriver i sin krönika om hur politiker är skickliga i att få det luddiga och oklara att framstå som klart och bestämt.
- Att synas är det viktigaste för myndigheters kommunikation. Det visar forskarna Magnus Fredriksson och Josef Pallas i rapporten *Med synlighet som ledstjärna*.
- Språkkonsulten Gunilla Granbom ger i Skrivrådet tips om hur man skriver övertygande.
- Varför är retorik så populärt? Annika Ström, professor i retorik, ger besked.
- Ny modell för köp av översättningar testas av Regeringskansliet. Kvaliteten ska styra, inte priset.
- Språkfrågan: e-Hälsomyndigheten, en namnform som avviker från gängse regler för hur namn skrivs.
- Klarspråksombudsman föreslås i Finland i *Klart myndighetsspråk – ett handlingsprogram*.
- Boktips: *Gröna boken. Riktlinjer för författningsskrivande*, *Snacka snyggt – den stora boken om modern retorik*, *Money talks, om ekonomiska moderord* och *Mitt i svenskan*, ett urval språkspalter.

Klarspråk nr 2/2014

- Klarspråkskristallen 2014 gick till Jordbruksverket, som hittat en metod för att mäta effekterna av sitt klarspråksarbete.
- Att utse en vinnare. Per Virdesten, ordförande i juryn för Klarspråkskristallen, ger en inblick i arbetet.
- Norge har utvärderat projektet *Klart språk i staten* och planerar nu ett kommunprojekt.
- – Glöm inte att göra en nollmätning och mät jämförbara saker, framhåller Johan Kling och Karin Hansson från SCB.
- Handboken *Att skriva bättre i jobbet* har kommit i en ny omarbetad upplaga.
- Språkfrågan: *nästan* och *knappt* har skilda betydelser.
- Språkrådet på ny webbplats. På klarspråkssidorna finns en hel del nytt.

Klarspråk nr 3/2014

- Catharina Nyström Höög, professor i svenska, diskuterar i sin krönika hur klarspråk och läsförmåga hänger ihop.
- Språkrådet har undersökt myndigheters och kommuners klarspråksarbete. Resultatet visade att många arbetar med klarspråk i någon form men däremot är det inte många som utvärderar effekterna av detta arbete.
- I Skrivrådet får vi en rad råd och tips för hur rapporter och andra långa, komplexa texter kan bli så läsvänliga som möjligt.
- Siv Strömquist, skrivhandböckernas grand old lady, delar med sig av sina knep om hur man kommer igång att skriva.
- *Myndigheternas skrivregler* från Språkrådet har kommit ut i ny kraftigt omarbetad och utökad upplaga.
- Språkfrågan: Hur förkortas Feministiskt initiativ?
- Klarspråkskristallen 2015. Tema: Föredömligt klarspråksarbete.
- Klassiker om skrivprocessen, *Skrivboken*, i nyutgåva.
- *Begriplig EU-svenska* är titeln på en avhandling om klarspråksarbetets förutsättningar inom EU.

Klarspråk nr 4/2014

- Ingrid Johansson Lind, gd vid Institutet för språk och folkminnen, diskuterar i sin krönika hur det var att växa upp i ett mångspråkigt Kiruna.
- God terminologi och klarspråk ökar allas delaktighet i samhällslivet. Det slår Jennie Spetz, utredare vid Språkrådet, fast.
- I Skrivrådet får vi en rad råd och tips om hur remissvar ska utformas.
- Björn Melander, professor i nordiska språk, svarar på frågor om betänkandet *Mål i mun* och poängterar att det behövs diskussioner om hur språklagen ska omsättas i praktiken.
- Det har hänt mycket de senaste 50 åren i vårt sätt att tilltala och hälsa på varandra. Professor Catrin Norrby skriver om våra förändrade umgängesvanor.
- Stefan Lundin, språkvårdare vid Sveriges radio kåserar om vår förtjusning i engelska ord och uttryck.
- Klarspråkskristallen 2015. Tema: *Föredömligt klarspråksarbete*.
- Varför är *storytelling* så populärt i dagens organisationer? Det får vi veta i en avhandling av Hanna Sofia Rehnberg.
- Presentation av boken *Språk och diskriminering* av Lann Hornscheidt och Mats Landqvist.

Bilaga 3. Arbetsplan för klarspråksarbetet 2015

Verksamheten 2015 kan sammanfattas i nedanstående punkter. Utan prioriteringsordning.

1. Hålla föredrag på myndigheter och i kommuner.
2. Bedriva uppsökande verksamhet: kontakta chefer och ledningsgrupper för myndigheter och kommuner för att informera om språklagarna och om deras skyldighet att bedriva klarspråksarbete.
3. Fortsätta satsningen på ett nätverk av kontaktpersoner i klarspråksfrågor och
 - a. se till att fler kommuner anmäler en kontaktperson.
 - b. se till att varje myndighet som har kontakter med allmänheten har en kontaktperson.
 - c. hålla seminarier för kontaktpersonerna om att starta och bedriva klarspråksarbete (varav ett seminarium i Göteborg).
 - d. hålla seminarium om att ta klarspråksarbetet vidare.
 - e. skicka ut nyhetsbrev regelbundet.
4. Svara på språkfrågor och andra frågor om myndighetskommunikation.
5. Medverka i arbetet med myndighetens webbplats.
6. Löpande uppdatera och utveckla klarspråkssidorna på webbplatsen.
7. Utveckla de elektroniska hjälpmedlen, *Klarspråkstestet* och webbutbildningen *Att skriva bättre*.
8. Ge ut fyra nummer av *Klarspråk. Bulletin från Språkrådet*.
9. Sammanställa en rapport om klarspråk där det dels ingår resultaten från den enkät som genomfördes i maj 2014, dels ett avsnitt om klarspråksforskning. Kommer att publiceras i Språkrådets rapportserie.
10. Ge ut en klarspråkshistorik, som är planerad att ges ut i Språkrådets småskriftsserie, Norstedts förlag.
11. Organisera arbetet med Klarspråkskristallen (val av tävlingskategori, annonsering, tillsättande av juryledamöter, juryarbete m.m.).
12. Genomföra *Språkrådsdagen* den 6 maj 2015 med utdelning av *Klarspråkskristallen*.
13. Arrangera ett seminarium den 13 oktober (internationella klarspråksdagen). Tema för seminariet: *Goda exempel på klarspråksarbete*.

14. Delta i nordiskt klarspråkssamarbete (närmast som medverkande i och medarrangör av en nordisk klarspråkskonferens i Oslo i maj).
15. Delta i internationellt klarspråkssamarbete genom föreningarna Clarity och Plain (internationell klarspråkskonferens i Dublin i september).
16. Arrangera fyra möten i rådgivande klarspråksnämnden.
17. Uppmuntra till forskning om klarspråk.
18. Se över klarspråksarbetet i stort.